

מאי 2005

אסיף ידיעון סביבה ועסקים

הידיעון החמישי של אסיף-אסטרטגיות תופס אותנו ואת לקוחותינו בעיצומה של עשייה בתחום הסביבתי. בעוד שלושה מלקוחותינו עמלים על השלבים הסופיים של דוחות סביבתיים וחברתיים, חברת נשר משלימה סבב ראשון של דיאלוג עם תושבים באזור רמלה שבמרכז המחויבות הסביבתית של נשר כלפי הקהילה ובאגד הסתיים שחזור של אוטובוס היסטורי שמוצב באתר גשר הישנה ואוטובוס שני עובר השמשה לניידת שתשרת את המועצה לישראל יפה לניוד החינוך הסביבתי לפריפריה. במקביל, אנו משלימים אתר ייחודי לאיגוד ערים דן לביוב באמצעותו ינוהלו המענקים למיזמים סביבתיים במערכת החינוך של גוש דן.

כמו כן, החלה פעילות ממשית בתחום צמצום הפליטות של גזי חממה בתעשייה הישראלית. אולם, הדו"ב שבקצפת עבורנו הוא חשיפת המאזן האקולוגי של שותפנו לדרך בארגון מעלה – מנהיגת האחריות החברתית בישראל. על המאזן תוכלו לקרוא בעמ' 6 או לדון בו במסגרת הכנס השנתי של מעלה ב-6.6.

חודש טוב!

תוכן הענינים

- 2 סביבה וחברה עמוד 2
- 3 תחבורה ותעופה..... עמוד 3
- 4 עיצוב ותהליכים תעשייתיים עמוד 4
- 5 גזי חממה, אנרגיה ושינויי אקלים ... עמוד 5
- 6 שקיפות ודיווח בעסקים עמוד 6
- 7 חקיקה ופסקי דין עמוד 7

ארועים סביבתיים בחודש הקרוב

30/5/05-1/6/05 - לחיות עם שינוי עולמי:

אתגרים במדעי הסביבה – מכון וייצמן

6/6/05 – כנס עסקים וחברה 2005- הכנס השנתי המרכזי העוסק באחריות חברתית של עסקים- מעלה וגלובס - מרכז דוהל, ת"א

אסיף-אסטרטגיות בע"מ עוסקת ביזמות ופיתוח עסקי באמצעות הטמעה של מחויבות לסביבה באסטרטגיה ובפעילות הכוללת של ארגונים. אנו מתמחים בפרויקטים ייחודיים בהם טרם התגבשה תורה סביבתית-עסקית סדורה: בניהול סביבתי, בבניית שקיפות, דיווח ודיאלוג ציבורי, בבדיקת טכנולוגיות והשקעות ובהכוונת מחקר, פיתוח מוצרים ושירותים ובשיווק "ירוק".

בין לקוחותינו נמנים: אגד, נשר תעשיות מלט ישראלים, רשות שדות התעופה, דן – תחבורה ציבורית, מעבדות שרון, משרד התשתיות הלאומיות, המשרד לאיכות הסביבה ואחרים.

דו"ח החופים: רבים סגורים לציבור, מזוהמים או נגבה בהם תשלום לכניסה

חופי הים התיכון והכנרת נגזלים מהציבור הישראלי באופן שיטתי ונרחב לטובת שימושים פרטיים ומסחריים - כך קובע דו"ח החופים השנתי, שפרסמה אתמול החברה להגנת הטבע לקראת פתיחת עונת הרחצה. רבים מהחופים לא פתוחים למעבר חופשי, כפי שמחייבים חוק החופים שנכנס לתוקף בשנה שעבר ותוכניות מתאר ארציות. החופים בישראל ממשיכים גם להיות מזוהמים במיוחד, בעיקר בחופים לא מוכרזים.

[לכתבה המלאה](#)

אושרה הקמת פארק איילון

הממשלה אישרה ב-20 באפריל הצעת החלטה לתכנון והקמת פארק איילון מדרום לתל אביב. הממשלה מתחייבת על פי הצעת ההחלטה לפעול להקמת פארק, שבו יהיו שטחים לפעילויות נופש ופנאי. במסגרת הקמת הפארק ישוקם הר הפסולת חירייה ולידו יוקם מרכז למיחזור פסולת. כמו כן, יוסדר הניקוז ושטחי הצפה לנחלים באזור באופן שימנעו בעתיד שיטפונות שפגעו בשכונות דרום תל אביב. החלטה זו הגיעה לאחר מאבק ממושך של קואליציית ארגונים ירוקים וחברתיים שהתנגדו לניצול השטח למגורים ולמסחר.

[לכתבה המלאה](#)

הוחלט – תקנות חדשות להזרמת מי קולחים בישראל

ועדת השרים לענייני איכות הסביבה החליטה לאמץ את מסקנות דו"ח ועדת ענבר לשדרוג מי קולחים לאיכות השקיה ללא מגבלות ולהזרמה לנחלים. ההחלטה צפויה להשפיע על מספר תעשיות ומתקני טיפול בשפכים אשר עד כה הזרימו קולחים באיכות ירודה, הן לנחלים והן למאגרי מים להשקיית חקלאות. השר לאיכות הסביבה שלום שמחון ציין, כי יישום מסקנות דו"ח ועדת ענבר יאפשר ניצול של כ-500 מיליון מ"ק של קולחים מידי שנה להשקיה, ללא חשש לפגיעה בבריאות הציבור, במקורות המים, בקרקע ובגידולים חקלאיים. השר הוסיף כי העיכוב באימוץ התקן עד כה גרם לזיהום מתמשך במי תהום, הרס הקרקע והפחתה ביבולים.

[לכתבה המלאה](#)

60 שניות על טביעת רגל אקולוגית

טביעת הרגל האקולוגית היא מדד לנטל של פרט, אוכלוסיה, ארגון או תעשייה על הסביבה. היא מייצגת את השטח הנדרש בכדי לספק את משאבי הטבע הנדרשים ולקלוט את חומרי הפסולת שיווצרו. עד כמה אתם מעמיסים על סביבתכם? האם זה נמוך או גבוה בהשוואה לשכניכם? ופי כמה גדול היה צריך להיות כדור הארץ אם כולם היו צורכים כמוכם? -

[בחן את עצמך - מהי טביעת הרגל האקולוגית שלך?](#)

ניו יורק מפחיתה את הזיהום מדיזל

מועצת העיר ניו-יורק הצביעה החודש להפחתת הזיהום הנגרם מרכבי דיזל השייכים לעירייה או מופעלים על ידה בחוזה. הצעת חוק זו היא חלק מחבילה של חמש הצעות חוק לאוויר נקי ושתי הצעות בנושא בקרה על חומרי הדברה שהועלו במועצה בשיתוף עם פעילי איכות סביבה. תחת אחת מהצעות החוק, כל האוטובוסים המשמשים להסעות לבתי ספר ונמצאים בחוזה עם אגף החינוך יידרשו להתחיל להשתמש בדיזל אולטרה-דל גופרית החל מספטמבר הקרוב. אוטובוסים פרטיים המשמשים להסעות לבתי ספר יידרשו להצטייד בטכנולוגיות המיטביות למניעת זיהום. כמו כן, אוטובוסים חדשים שיירכשו יצוידו כבר במנועים נקיים שעומדים בתקנים הפדרליים.

[לכתבה המלאה](#)

בקרוב גם בישראל: מס איכות סביבה ברכישת דלק

על פי ההצעה המתגבשת בימים אלו על ידי המשרד לאיכות הסביבה ואיגוד חברות הנפט בארץ, בקרוב יפרישו הצרכנים אגורה אחת על כל ליטר בנזין שירכשו לטובת קרן מיוחדת לניקוי קרקעות מזוהמות בדלק. ההסכם שייחתם תואם הצעת חוק שהגיש חבר הכנסת מודי זנדברג בנושא, והוא יכלול את ארבע משווקות הדלק הגדולות במדינה - פז, דלק, סונול ודור-אלון. על פי ההצעה יחתמו חברות הדלק והמדינה על הסכם ל-15 עד 20 שנים שיניב סכום של בין 750 מיליון עד מיליארד שקל לטובת שיקום הקרקעות. במסגרת התהליך יאלצו תחנות הדלק לבטח את עצמן נגד זיהומי קרקע עתידיים. משמעות הדבר היא שמה שירתיע את התחנות מלזהם לא יהיה הפיקוח הממשלתי אלא ההשקעה הכספית שלהן.

[לכתבה המלאה](#)

קנדה חתמה הסכם הפחתת פליטות עם יצרני הרכב

יצרני הרכב הקנדיים חתמו עם הממשלה על הסכם להפחתת פליטות גזי חממה ברכבים חדשים, בניסיון לסייע לקנדה לעמוד ביעדים שהוצבו לה במסגרת פרוטוקול קיוטו. המטרה היא לצמצם פליטות ברכבים החדשים ב-5.3 מטה טון בשנה עד 2010. בכדי לעשות זאת, תעשיית הרכב הקנדית תציע ותקדם מגוון של טכנולוגיות מתקדמות בתחומי הרכבות ההיברידיות, מנועי בנזין ודיזל מתקדמים.

[לכתבה המלאה](#)

עיצוב ותהליכים תעשייתיים

אריזות מינימליות – חסכון כלכלי וסביבתי

סקר של Envirowise מראה כי קרוב ל-75% מהצרכנים שנשאלו כלל אינם מתרשמים מאריזות גדולות ומקושטות שבהן נמכרים מוצרים רבים. למעשה, 20% אפילו נמנעים מהם במודע. לפי הנתונים שנאספו, 86% מהצרכנים שנשאלו בסקר מאמינים כי אריזה שאינה חיונית למוצר פוגעת בסביבה. מתוכם, 65% מנסים לרכוש כמה שפחות מוצרים שארוזים באריזות גדולות מידי, או אפילו נמנעים מהם לחלוטין. פרופסור ג'ושוע במפילד מהמרכז לחקר הקמעונאיות טוען שהסקר מוכיח כי שפת האריזה מתחילה להשתנות, ושינוי זה בגישת הצרכנים מחייב את היצרנים להגיב בהתאם.

[לכתבה המלאה](#)

בדיקות פתע בארובות בישראל- כ-60% מהמפעלים מזהמים

במהלך שנת 2004 ביצע המשרד לאיכות הסביבה 156 בדיקות פתע בארובות ב-34 מפעלים ומוסדות. 21 מהם נמצאו חורגים. ביניהם בתי החולים הדסה עין כרם וביקור חולים בירושלים, רמב"ם בחיפה והלל יפה בחדרה. לעומת זאת דווקא רידינג בתל אביב ובית החולים שערי צדק בירושלים נמצאו תקינים. המזהמים שנמצאו חורגים מהתקנים המותרים לפליטה הם: חלקיקים, גופרית דו חמצנית (SO₂), תחמוצת חנקן (NOX), חומרים אורגניים נדיפים כמו קסילן, אתילן אוקסיד, מימן כלורי (HCl). המשרד לאיכות הסביבה ציין כי נגד כל המפעלים בהם נמדדו חריגות מהתקן המותר ננקטו צעדי אכיפה מנהליים או משפטיים.

[לכתבה המלאה](#)

בד כותנה חדש עשוי לספוג רעלים

מדענים מהמכון לסביבה ובריאות האדם באוניברסיטת Texas Tech חשפו בד כותנה חדש שלטענתם יגן מפני גורמים ביולוגיים וכימיים. הבד יכול לשמש כמטלית להסרת מזהמים מסוכנים ממגוון של משטחים, כולל עור אנושי. הבד מנטרל וסופח כימיקלים רעילים המשמשים בלוחמה כימית ולכן יכול לשמש גם בתור הריפוד הפנימי של חליפת מגן. עד עתה עבר הבד בדיקות לעמידות בפני חיידקים, שמרים, פטריות ועובש, אך טרם נבדק לאנתרקס וגורמים ביולוגיים קטלניים נוספים. בהמשך ניתן יהיה להוסיף אנזימים נגד גורמים ספציפיים.

[לכתבה המלאה](#)

[מגמה נוספת בתחום הכותנה הוא המעבר לכותנה אורגנית או כותנה שאופן גידולה ועיבודה הוא בר קיימא- לאתר לחצו כאן](#)

גם הכימיקלים החלופיים ל-CFC גורמים לשינויי אקלים

הכימיקלים מקבוצת CFC ששמשו בעבר במזגנים, מטהרי אויר ומקררים, נאסרו לשימוש במסגרת פרוטוקול מונטריאול על מנת למנוע את הרס שכבת האוזון. אולם, דו"ח חדש של האו"ם מצא כי הכימיקלים החלופיים אף הם תורמים לשינוי אקלימי. רבים מהכימיקלים היותר "ידידותיים" לאוזון הוכנסו לשימוש לפני קרוב לעשור. אך מאז נכנס פרוטוקול מונטריאול לתוקף ב-1997, הכימיקלים החלופיים אחראים לכ-5% מפליטות גזי החממה, הגורמים לעליית פוטנציאל החימום של האטמוספירה. כתוצאה יש צורך בהמשך החיפוש אחר קררים ירוקים יותר ומערכות שימנעו פליטות של גזים אלו לאוויר.

[לכתבה המלאה](#)

רק מזגנים חסכוניים אנרגטית ישווקו בארץ- החל מחודש מאי

החל מ-1 במאי נכנסו לתוקף תקנות חדשות המחייבות ייצור מזגנים יעילים יותר וחסכוניים בצריכת החשמל, אשר בנוסף, עושים שימוש בגזים שאינם פוגעים בשכבת האוזון. על פי הערכות יצרני המזגנים, המזגנים החדשים יביאו לחסכון של כ-20% בצריכת החשמל. שינוי זה מגיע בין היתר בעקבות המלצה של אסיף- אסטרטגיות לאמץ תקן מחייב ליבוא מזגנים, במסגרת הצעה לקביעת יעדים כמותיים לצמצום גזי החממה. התקנה שלפיה יש לעבור לשימוש בגז ירוק הופעלה במסגרת לוחות זמנים של אמנת מונטריאול, שעליה חתמה ישראל. התקנים החדשים מחייבים את החברות להצמיד לכל מוצר תווית אנרגיה המספקת לצרכן את נתוני המזגן. היא מציינת את צריכת החשמל בקוט"ש במצב של קירור וחימום, וכן מציגה סרגל של יעילות האנרגיה. ככל שרמת ה-COP עולה, עולה גם איכות המזגן. על פי התקנות החדשות, על מזגן להיות ברמה מינימלית של COP 3.

[לכתבה המלאה](#)

מסמך חדש : קיים קשר בין יעילות אנרגטית לערך מניה

תקציר מנהלים בשם "Energy Management and Shareholder Value" פורסם באפריל, ובו הוכחות לכך שיעילות אנרגטית בפירמה קשורה לערך המניה שלה. הבדיקה פורסמה במסגרת שיתוף פעולה בין [GreenBiz.com](#) לתוכנית "Energy Star" של המשרד להגנת הסביבה האמריקאי. התקציר מסכם מגוון ממצאים שהצטברו לאחרונה לגבי כך שפירמות אשר מנהלות אסטרטגית את הצריכה האנרגטית שלהן במחלקות ובמתקנים השונים נהנות מעלויות תפעול נמוכות, גידול בייצור, מכירות גבוהות ותדמית חיובית יותר. צריכת אנרגיה מהווה אחת מההוצאות הגדולות ביותר בהוצאות התפעוליות בעסקים רבים, ולכן התייעלות אנרגטית פירושה חסכון משמעותי, אשר משפר את הביצועים הכלכליים של הפירמה, ומכאן משפיע על ערך המניה.

[לכתבה המלאה](#)

שקיפות ודיווח בעסקים

מעלה 2004 – המאזן האקולוגי

ארגון מעלה מפרסם בימים אלו מאזן אקולוגי של פעילותו לשנת 2004. מטרת המסמך כפולה: צמצום ההשפעות השליליות של מעלה ובמקביל עידוד של העסקים עמם מעלה באה במגע לקדם את הנושא הסביבתי אצלם. המאזן נערך בסיוע מקצועי של אסיף-אסטרטגיות. בנוסף למאזן האקולוגי, כולל המסמך סקירה של צעדים מעשיים לבניית המודעות הסביבתית בקרב עובדים ולשיפור הביצועים הסביבתיים של עסקים גדולים וקטנים כאחד, הן מענפי התעשייה והן מענפי השירותים. בין יעדי מעלה לשנת 2005- איתור פרויקטים לאיזון ההשלכות הסביבתיות של פעילותם העסקית.

בעלי המניות אילצו את פורד להכין דו"ח סיכונים אקלימיים

כתוצאה מהחלטה של בעלי מניות, חברת פורד הודיעה כי היא תוציא בהמשך השנה דו"ח ראשון מסוגו שיבחן את ההשפעות העסקיות של הפחתת פליטות גזי חממה בכלי הרכב שהיא מייצרת. דו"ח הסיכונים האקלימיים יבחן גם את ההשפעות של שינויים אפשריים במדיניות החברה. הדו"ח יתמקד במוצרי החברה ומתקניה באמריקה הצפונית- יבשת שמהווה 2/3 מהשוק של החברה. הדו"ח ינסה להעריך את תפקידן של טכנולוגיות חדשות כמו רכבים היברידיים ורכבים בעלי תאי דלק מימניים, לאור שינויי האקלים. גם לחברת ג'נרל מוטורס, יצרנית הרכבים הגדולה בעולם, מצפה הצעת דומה שהוגשה על ידי חלק מבעלי המניות שלה.

[לכתבה המלאה](#)

JP Morgan Chase מאמצת מדיניות סביבתית מקיפה

JP Morgan Chase, אחת מהקבוצות הבנקאיות הגדולות בעולם, הודיעה כי תאמץ מדיניות חדשה לפיה לא ישקיעו או ילוו כספים לפרויקטים תעשייתיים שעלולים להזיק לסביבה. במסמך מדיניות בן 10 עמודים, מפרט הבנק את מדיניותו בנושאים כגון שינויי אקלים, פיתוח בר-קיימא והרס הסביבה הטבעית. המסמך שהוכן תוך התייעצות עם ארגוני סביבה, ביניהם רשת יערות הגשם (Rainforest Action Group) וידידי כדור הארץ, כולל אלמנטים רבים, ביניהם איסור על השקעות באזורים בהם בתי גידול טבעיים נמצאים בסכנה קריטית וחיוב חברות המבקשות הלוואות לצרף דוח לגבי השפעתן הסביבתית. פעילי סביבה טוענים שלא רק שהבנק עושה את הדבר הנכון כשהוא מסרב לממן פרויקטים מזיקים לסביבה אלא זהו גם צעד נכון כלכלית, מפני שכך נמנע הבנק מתביעות עתידיות בנושא.

[לכתבה המלאה](#)

[למסמך המדיניות של הבנק](#)

חקיקה ופסקי דין

קנס של 25 מיליון דולר על העלמת זיהום בדלק בארה"ב

במאי 2001, משמר החופים האמריקאי גילה שספינות של חברת Evergreen משחררות באופן בלתי חוקי פסולת דלק לאוקיינוס מבלי לטפל בו במפריד דלק-מים. משמר החופים הראה כי לפחות 7 ספינות של החברה ביצעו פעולה זו באופן קבוע וזייפו לאחר מכן את התיעוד ברישומיהן. במסגרת פשרה שהושגה בבית המשפט עם שלטונות ארה"ב, Evergreen הסכימה לקנס והודתה ב- 25 סעיפי אישום פליליים על העלמה של שחרור מכוון ולא חוקי של פסולת הדלק. 25 מיליון הדולר שתשלם החברה יחולקו ל-5 מחוזות שהיו מעורבים במקרה. סכום כולל של 10 מיליון דולר מתוך הקנס יופנה לפרויקטים סביבתיים.

[לכתבה המלאה](#)

חברות הכימיקלים והאספקה החקלאית נתבעות בשל שימוש במדבירים הגורמים לעקרות

כ- 600 קוטפי בננות מהונדורס תובעים כמה מחברות האספקה הגדולות בעולם של תוצרת חקלאית (Dole Food Company Inc. , Chiquita Brands International Inc) ואת יצרני הכימיקלים (Shell , Dow Chemical , Group) , בטענה שהם הפיצו והשתמשו במרכז אמריקה במדבירים שנאסרו לשימוש בארה"ב, וידוע שהם גורמים לעקרות. תביעה זו באה בהמשך לתביעות דומות שהוגשו בשנים האחרונות על ידי קוטפי בננות מקוסטה- ריקה וניקרגואה. לפי המסמכים שהוגשו לבית המשפט, התובעים, שעבדו במטעי בננה בהונדורס וסביבותיה ניזוקו מחשיפה למדביר DBCP. כימיקל זה נאסר לשימוש על ידי המשרד להגנת הסביבה האמריקאי כבר ב- 1979, והוא ידוע כרעיל במיוחד וכגורם לעקרות, הפלות, פגיעה בכבד ומעורר סוגי סרטן שונים.

[לכתבה המלאה](#)

עובדי הכורים הגרעיניים בישראל תובעים 76 מיליון שקל

לבית המשפט המחוזי בתל אביב הוגשו באפריל 11 תביעות נגד הכור בדימונה והכור בנחל שורק. את התביעות הגישו עובדים בכירים בכור, חלקם אף היו בתפקידים רגישים, משפחות של עובדים ועובדים לשעבר אשר טוענים כי חלו בסרטן בשל רשלנות של הנהלת הכור ואי שמירה על הנהלים בהפעלתו. התובעים טוענים למחדלי בטיחות במתקן הרגיש. סך כל התביעות מסתכם ב-76 מיליון שקל. בכתב התביעה של אחד מהתובעים נטען כי המדינה לא סיפקה לו אמצעים נאותים למניעה מירבית של חשיפתו לקרינה, לא ביצעה מעקב ראוי ומלא אחר חשיפתו, חשפה אותו לחומרים רדיו אקטיביים בתוספת כימיקלים רעילים מבלי להזהירו, לא דאגה למגן את המכשירים השונים מפני סכנת דליפה רדיו אקטיבית, לא דאגה להתקין אמצעי נידוף הולמים והפרה את חובתה לדאוג לו למקום עבודה בטוח.

[לכתבה המלאה](#)